

ספר אסכתא!

מאת לילי גלילי

ריגלתי בארץ זרה

אתמול ישבתי בכנסת ושתיית המון תה. לפתע ראיתי את בן-גוריון ושרת יושבים ומתכננים את המשבר הגדול. ניגשתי אליהם לנשוא אינטריוו וזהרתי כמח נדושים, אבל הם אמרו שהם לא מדברים עם עיתונאית צהובה ושאלך לדבר עם בני מהרשק.

אז הלכתי לדפוס של "העולם הזה" והדפסתי לי תעודת-עיתונאית של מערכת "אכבאר חירבת טאעה", הדוכתי צילום של עממי (זה שמופיע למעלה, אבל הפוך, שלא יכירו) והטבעתי עליו חותמת של בית-המסבחים העירוני.

ניגשתי עם זה ללשכת שריהוק ואמרתי אסמע יא סיד, אני רוצה לדבר עם הוויזר שרתוק אפנדי. המזכיר נראה החוזיר כשראה את תעודתי ותיכף ומיד הכניס אותי לחדרו של משה שרת, והגיש לי קפה תורכי מבראזיל.

שרת אפנדי אמר דברים נורא חשובים, אבל לא הבנתי כלום מפני שאני לא יודעת ערבית. פתאום הוא שאל אותי מה דעתי על זה, אז אמרתי: "איננה", והוא נבהל והמשיך מהר ודיבר עוד שעה וחצי בלי להפריע לעצמו.

אחריכך נתנו לי קאדילאק כחול ונסעתי לשדה-בוקר. לפני נסע בקאדילאק שחור בן-גוריון, כדי לקבל את פני יושבנו על שני שקים ביד-הצאן, ושאלתי איך הענינים ובכלל.

"המצב חמור", אמר בן-גוריון, "עוד בקיץ תפרוץ מלחמה. זה ברור. אבל זה לא יתכן, כי מצרים יודעת שישראל תעמד כאיש אחד, ואפילו שניים. הזמן לא פועל לרעתנו, כי אם לטובת אויבנו, ואין הגיון בהיסטוריה. ישראל צריכה לקבל נשק, כי אחרת תושמד, ואם הערבים ינסו אז נגמור את כולם כמו כלום, כי הרוח קובעת ולא הנשק".

אחריכך לקחו אותי לצלם את מטוסי-הסילון החדשים, ולרכב על טאנק שבא רק הבוקר מברומה, אבל זה אסור לספר. ויגאל אלון הלך מכות בגללי עם יגאל ידין, ועוד וייצמן שאל: "יש בעיותי" והפרופסור גויטיין נתן לי הרצאה על חרבות ערבית שלא הבנתי.

סוף עשו לי מסיבה עם סדי קולק, בהשתתפות ציר ישראל במונטה-קארלו, אבל אני ברחתי וכתבתי מהר את הסיפור הזה. אבל הצנזורה מחקה את הכל, אז לא תדעו לעולם מה אמר לי בני מהרשק.

של קואליציה מפא"י-אחדות-העבודה-ציונים כלליים.

נשק חזירי. הדתיים, שהסכמם החשאי עם שרת (העולם הזה 965) היה הקש ששבר את הגב של סבלנות בני גיי, חשדו כי ברגע שבי גיי ירצה לחסלם יעלה מחדש את בעיית החזיר, יסלקם באמתלה של מלחמה בכפיה הדתית. לא היה להם שום חשק לראות את אויבם ישראל רוקח בתפקיד שריהפנים. לכן הסיקו את המסקנה, המור"כת מראשי-התיבות של שני שריהם, שפירא ובורג: "שב!"

לשרי מפ"ם היתה סיבה לחשש דומה. בן-גוריון יכול היה לעורר את פרשת אורן, לדרוש ועדת-חקירה, להכריחם להסתלק מן הממשלה בנקודה שדעת-הקהל תהיה נגדם. למעשה חוסלה השפעת המעוטים בממ"שלה. מעתה שוב לא יעמדו זה מול זה שני מחנות שקולים, האחד בראשות שרת והשני בראשות בן-גוריון, שאיפשרו שרת רונים גם לקטנים. עתה יהיה החשבון אריתמטי ופשוט: תשעה שרי מפא"י נגד שבעת האחרים**.

בטחון

אבן מאסו האדמירלים

באחת הפיגות של נמל פלימות עמדו שתי משחתות, שדמו לעשרות משחתות קטנות אחרות. פועלי-הנמל, הרגילים לראות מולט לעתים קרובות את הגנפה האדיר של אונית קרב או ממסכת, לא התרשמו במיוחד.

אולם לקצינים ולשליחים דוברי-העברית, שהתכנסו בחדר-האוכל של אחד מהן, היה זה מאורע גדול. כי הווי אלה שתי המשחתות הראשונות של חיל-הים הישראלי, יפו ואילת.

מפקד-הנמל הבריטי הרים את כוסו, ביקש את הדיגנלמנים של חיל-הים המלכותי לשי תות לחיי ישראל. "ישראל" מלמלו עשרות פיות בריטים בקול דיגנלמני נמוך. כעבור שעות מעטות יצאו שתי האוניות לדרך. ספינות מאסו האדמירלים, היו לראש-פינה של הצי הישראלי.

מוקשים בנמל חיפה. אולם עוד לפני שהמשחתות הגיעו לחופי מולדתן החדשה, קרה על גלי הים התיכון מאורע שהפך אותן לצד החלש בקרב על הים. מצרים קיבלה שתי משחתות גדולות, בעלות כושר הרבה יותר גדול, מידי הצי הסובייטי.

משחתות סובייטיות אלה אינן רק יותר גדולות, אלא גם הרבה יותר מהירות. מצוידות בנשק ההופך אותן, למעשה, לסירות קטנות. מול שתי המשחתות הישראליות תעמודנה אפוא, שתי המשחתות הישראליות של הצי המצרי, שתי המשחתות הבריטיות (המקבילות ליפו ואילת) ושתי היחידות ה-סובייטיות החזקות. כל אחת מהן יכולה לזרוע בלילה אחד 160 מוקשים בפתח נמל חיפה.

אורחי ישראל, שהם עם יבשתי למרות שבגולם הפתוח היחיד הוא גבול הים, לא עמדו עדיין על חומרת המצב הזה. הצי ה-מצרי נכר. הוא טייל מציד על אילת ותעלת-סואץ. מוטל היה מסוגל עתה להטיל מצור גם על החוף המערבי של ישראל. אם ישראל יכולה לסמוך בשעת מלחמה קצרה על אספקה אווירית, הרי במקרה של מל-חמה ארוכה עלול מצבה הימי להכריע את גורלה.

המצור המכריע. הטרנדניה של יפו ו-אילת מבהירה אמת אחת שמנהיגי ישראל עדיין מתעלמים ממנה: כל עוד לא תצליח ישראל לשבור את המצור הפוליטי בו היא נתונה, לא תוכל שום כמות של נשק להבי טיח את בטחונה לזמן ארוך. כי ברית-המועצ' צות יכולה תמיד לספק בנשק למצריים פי ארבע יותר נשק מאשר תקבל ישראל, בי קושי רב, מבנות-בריתה המפוקפקות.

הדרך לעבדאללה

ערב פלישת הלגיון הערבי לארץ, במאי 1938, עברה אשה פשוטת-הליכות את הקו הצר-הירודן. היתה זאת גולדה מאירסון, חברת הנהלת הסוכנות היהודית, מלווה על ידי ראובן שילוח ועמוס בן-גוריון.

בעברה את קיבוץ גשר, אמרה גולדה, בטון מרגיע: "אל תחששו, שום סכנה אינה נשקפת לכם. עבדאללה יישאר שקט!"

כעבור שעות מעטות עברה גולדה מאיר"סון את אותו קיבוץ בדרכה חזרה. "היכונו להגנה!" קראה בעצבנות ניכרת, "הכינו חפירות! הוציאו את נשקכם! עבדאללה יפתח בלחמה!"

התכונה העיקרית. ביקור זה אצל המלך עבדאללה, האיש שרימה את בן-גוריון ושרת משך דור שלם, היה המעשה הפוליטי הבולט ביותר של גולדה מאירסון עד ה-שבו. אשה הנמרצת, שילודעידבר מכבדים אותה כאשת-מינהלה תקיפה ומוכשרת, לא היתה מעולם ידועה כמחדשת הליכות ב-מדניות-חזק.

לדעומת זאת היא ידועה זמן רב כתומכת עקבית ועקשנית של עמדת בן-גוריון בממשלה. מאחר שאיש אינו מתיחס ברצינות למדיניות-החזק בממשלת ישראל, היתה זאת התכונה היחידה הרוששה.

תכנית אבראל

לפי עדות עצמה, אהוד אבראל הוא כיום האדם הקרוב ביותר לדויד בן-גוריון. הוא עשוי להיות אחד הנהגים העיקריים מסילוקו של משה שרת. על כן יש ערך לדעותיו. השבוע סיכם אבראל, לשעבר מרדכי תנועת-נוער בוינה (שם היה שמו אבראל) וכיום חבר משק נאות-מרדכי, את דעותיו

* השרים בן-גוריון, ארן, אשכול, לוז, מאירסון, נמיר, נפתלי, ספיר, שיטרית.

** השרים שפירא ובורג, בן-יהודה וכרמל, ברזלי ובנטוב, רוזן.

עחנות

הגיון של שופים

בימי קדם קמו נביאים. בימי הביניים עבר תפקידם לליציני-החצר. כיום הוא מופקד בידיהם של קומץ זעיר של עשונאים בעלי שם בינלאומי — פרשנים שנסיונם וחוג ייעותם גדולים יותר מאלה של מדינאים ומצבאים.

אחד מהם הוא יוסף אלסוף, העורך יחד עם אחיו ל טורר העיתונאי החשוב ביותר בארצות-הברית. שני האלסופים מקורבים מאד למטכ"ל האמריקאי, מילאו תפקיד מר כוז בקרב על סין במלחמת-העולם. בחודש שעבר בא יוסף אלסוף לישראל.

אוי"א. עוד ביום הראשון של שהייתו בארץ, אחרי סיור בארצות ערב, סיכם אל-סוף בחוג פרטי במלים קצרות וחזרות את מסקנתו לגבי עתידה. מסקנה זו לא מצאה הן בעיני עסקני-המפלגות קצרי-הרווא, ה-מנהלים את ישראל, אולם היא היתה נכונה.

קבע אלסוף: לפני ישראל עומדת ברירה של אוי"א. או שתצא מיד למלחמה, תנסה לשבור את ארצות ערב לפני שיהיה מאוחר מדי (אם עדיין לא מאוחר מדי); או שתתחור בכל כוחה לשלום, במחיר ותורום מכאיבים ומרחיקי-לכת.

השבוע גילה אלסוף לקוראיו האמריקאי-איים מה היתה דעתו של דויד בן-גוריון על מסקנה זו. אמר לו האיש שהפך עתה שליטי-יחיד של המדינות הישראליות: "אתה אומר שעמדתי אינה הגיונית. תשובתי היא שרק שופים מקויים למצוא הגיון בהיס-טוריה".

כדי שקוראיו לא יחשדו, חס וחלילה, כי בן-גוריון תלוצץ, הוסיף אלסוף במיתוך שהדברים נאמרו על-ידי ראש ממשלת-ישראל ברצינות גמורה.

מנהף ההיסטוריה. את המלה הפילוי סופית האחרונה על גורל כל הצדדים במאבק ארץ-ישראלי רשם אלסוף בבקרו בכפר עמוס, ליד לטרון, בשטח ירדן.

"זהו מקום אשר ידע יותר היסטוריה מרוב המקומות בעולם. כאן עמד הירח דום לפקודת יהושע, כאן ערך יהודה המכבי קרב סוער למען העצמאות היהודית. אחריו באו הרומאים, פרשי המדבר הפראיים של הכליף עומר, הצלבנים, סלאח אל-דין, התורכי, כים, הבריטים ושוב היהודים.

"ראו נא את הורשים של כל ההיסטוריה הזאת, עשרות החושפים המורעבים-למחצה

של כפר עמוס, הבאים לקחת את חלקם מיקצבת המרק והלחם היומית של המנור. לרגלי הכפר משתרעות האדמות הפוריות של העמק, שעורו הפעם לזיון את הכפר, והכלולים עתה באזור המפורז אשר עיבוד אדמותיו אסור לפי הסכם שביתת-הנשק.

"עולה בלכך הרצון לצעוק אוהרה ל-אנשים הפשוטים כאשר הם, למען יברחו מאותם המקומות אשר עליהם עלולה ההיס-טוריה לדרוך ברגליה הכבדות."

בתי משפט

נגד בזיונות

לפני שבועיים קרה מקרה לא נעים: דייר תל-אביבי נרגז, גירש מביתו שופט בית-הדין לשכירות, שבא לברר תלונה במקום. "מנין אדע אם אתה שופט או לא?" שאל הדייר.

הוא נתבע לדין על בזיון שופט, וזכה מכל אשמה. השבוע חולקו תעודות השופט-טים הראשונות, כדי למנוע בזיונות נוספים.

הממשל הצבאי

תורה מוצרת

צגרת דמתה לעיר שפרצה בה גמפת דבר. משמרות חסמו את הכניסות לעיר, בדקו את הגירות של כל יהודי שביקש לעבור. על הנוסעים באוטובוסים מטבריה לחיפה נאסר לרדת בעיר. משמרות משי-טרתי-התנועה סיירו בכבישים, מצאו דופי כמעט בכל כלי-רכב ששם את פעמיו לעיר ישו. הורידו את הנוסעים קילומטרים רבים מכל מקום ישוב.

המגפה שהדגיאה את השלטונות הרכוז באולם הקולנוע המזוהה ברחוב הראשי. שם התכנס "הכינוס העממי בנצרת", ש-ביקש לאחד את כל הציבור הערבי מסביב לדרישה לבטל את הממשל-הצבאי ואת ה-שטחים הסגורים. באמצע הכינוס הופסק החשמל, המיקרופונים חדלו לפעול. אולם היוזמים הכינו מראש סוללות, המשיכו לדבר.

הדבר הקרוש. במרכז הפעולה עמדו, כרגיל, הקומוניסטים. לא רגילה היתה ה-תפתות של חוגים אחרים: רוב המוכתרים, כוהנידת ובעלי-הקרקעות העשירים של הכפרים, שהצטרפו לתנועה על אף מסעי-ההפחדה מסביבה.

גרמה להתרגשות כללית זו בכפרים ה-

משה שרת ודויד-לשעבר בישיבה הראשונה של הממשלה האחרונה הדרך זרונה פגרים פולטיים